

Arkeologisk förundersökning

NEDRE GRUVRISET 33:1

vid schaktning för bebyggelse och gator vid husgrund

L1999:8463 i Stora Kopparbergs socken, Falu kommun, Dalarnas
län

2023

Arkivrapport dnr 120/22

Greger Bennström

Upphovsrätt, om inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY

Fastighetskartan: © Lantmäteriet.

Terrängkartan: Lantmäteriet (CC0)

Dalarnas museum, Falun, 2023

Sammanfattning

Hösten 2022 skulle arkeologer från Dalarnas museum genomföra en arkeologisk förundersökning av en husgrund L1999:8463 invid det expanderande bostadsområdet Lilla Källviken, Falu kommun, Dalarna. Husgrunden var täckt av ett magasin med bergkross och arkeologer skulle inledningsvis närvara när bergkrosset avlägsnades. Vid fältbesök strax innan framtagande av husgrunden och förundersökningen kunde konstateras att marken där husgrunden skulle ligga hade schaktats redan innan magasinet av bergkross lades upp. Husgrunden hade således schaktats bort utan antikvarisk medverkan och någon arkeologisk förundersökning gick inte att genomföra.

Inledning

Invid det expanderande bostadsområdet Lilla Källviken, Falu kommun, var en fornlämning i form av en husgrund med lämningsnummer L1999:8463 registrerad, figur 1 och 2. Länsstyrelsen beslutade därför att en arkeologisk förundersökning av grunden skulle genomföras när marken skulle tas i anspråk för exploatering hösten 2022. Lämningen var täckt av ett stort upplag av bergkross, figur 3. Arkeologer från Dalarnas museum skulle medverka när bergkrosset avlägsnades, för att sedan genomföra den arkeologiska förundersökningen.

Antikvarisk bakgrund

Vid en arkeologisk utredning 2007 av ett större område kring Källviken påträffades bland annat flera odlingslämningar, husgrunder, gränsmärken, vägsträckningar och stenmurar, vilket också inkluderade den husgrund som nu var aktuell för förundersökning. Husgrunden beskrivs som en ca 7 meter stor och 1 meter hög ansamling av stenar med ett eventuellt spår i nordväst. Husgrunden har inte gått att identifiera vid de studier av historiska kartor som gjordes i samband med utredningen. (Carlsson & Hägerman 2007). Tidigare har även två gränsmärken, L1999:8471 och L2021:7187 i närområdet har undersökts, figur 2 (Svenman 2019 och 2022).

Syfte

Syftet med uppdraget var att genom förundersökningen fastställa och dokumentera fornlämningens karaktär, datering, utbredning och komplexitet samt att tillvarata eventuella fornfynd. Resultaten skulle kunna användas av undersökare för att bedöma och beräkna omfattningen av en arkeologisk undersökning. Resultaten skulle också kunna användas i företagarens planering.

Genomförande och resultat

Tanken var att en arkeolog skulle närvara när bergkrosset avlägsnades och sedan skulle husgrunden rensas för hand, dokumenteras och

förundersökas. När entreprenören meddelade att de började närma sig området för husgrunden gjordes ett fältbesök för att märka ut den så att den inte skadades innan det blev dags för de arkeologiska insatserna. Det kunde då konstateras att ett cirka 100x25 meter stort område var schaktad av en tidigare entreprenör när magasinet av bergkross hade lagts upp, figur 3. Marken var nedschaktad minst 0,3 meter, sannolikt för att slippa få med skräp i form av förna, jord och vegetation i bergkrosset. Ett nytt fältbesök gjordes dagen efter, i dagsljus, för att säkerställa att husgrunden inte låg utanför det schaktade området. Bedömningen blev dock att hela husgrunden med största sannolikhet redan var helt och hållet bortschaktad, foto 1 och 2. De bortschaktade massorna låg som en 2–3 meter hög och 5 meter bred vall mot gång- och cykelvägen i sydväst.

Länsstyrelsen kontaktades och vid ett telefonsamtal med länsantikvarien togs beslutet att det inte fanns något arbete att utföra vad gällde de arkeologiska fältinsatserna.

Slutsatser och utvärdering

Husgrunden L1999:8463 har schaktats bort utan antikvarisk medverkan och någon arkeologisk förundersökning gick inte att genomföra.

Referenser

- Carlsson, Eva & Hägerman, Britt-Marie. 2007. *Arkeologisk utredning i Källviken inför planläggning av bostadsområde, Stora Kopparbergs socken, Falu kommun, Dalarna*. Dalarnas museum Arkeologisk rapport 2007:2. Falun.
- Svenman, Emelie. 2019. *Arkeologisk undersökning i form av dokumentation Nedre Gruvriset av gränsröse, L1999:8471, inom fastigheten Nedre Gruvriset 33:1, Falu kommun, Dalarnas län*. Dalarnas museum Arkivrapport dnr 169/19. Falun.
- Svenman, Emelie. 2022. *Arkeologisk dokumentation och schaktningsövervakning i Lilla Källviken i samband med borttagande av gränsmärke L2021:7187 inom fastigheten Nedre Gruvriset 33:370, Falu kommun, Dalarnas län*. Dalarnas museum Arkivrapport dnr 72/21. Falun.

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens diarienummer:	431-4286-2022
Fornreg, uppdragsnummer:	202300057
Socken:	Stora Kopparberg
Fornlämning, RAÄ-nr:	519:1
Fornreg, lämningsnummer:	L1999:8463
Fastighet:	Gruvriset 33:1
Koordinater, mitten:	N 6715611
(SWEREF99 TM)	E 534103
Höjd (RH 2000):	155 m.ö.h.
Inmätning:	-
Utförandetid:	2022-12-20 - 2022-12-21
Undersökt yta:	0 kvadratmeter
DM projektnummer:	1832
DM diarienummer:	120/22
DM foto accessionsnr:	DM ARK1832
Arkeologisk personal:	Greger Bennström
Projektansvarig:	Lee Widegren Lundin

Dokumentationsmaterialet förvaras på Dalarnas museum. Inga fynd tillvaratogs.

Bilagor

Bilaga 1. Kartor figur 1–3.

Bilaga 2. Foton 1–2.

Bilaga 1

Figur 1. Översikt Dalarna med Falun markerat och utsnitt från terrängkartan med undersökningsområdet inom den blå cirkeln. Skala 1:50 000.

Bilaga 1

Figur 2. Utsnitt från terrängkartan med husgrunden L1999:8463 och övriga intilliggande lämningar markerade. Skala 1:5000.

Bilaga 1

Figur 3. Satellitbild från Fornreg där man ser magasinet med bergkross som täcker husgrunden L1999:8463 vilken är markerad med en röd punkt.

Bilaga 2

Foto 1. Vid meterstocken mitt i bilden syns den ca 0,3 meter djupa schaktkanten åt öster.
Foto: Greger Bennström.

Foto 2. Bergkrossmagasinet från nordöst med den ungefärliga platsen för husgrunden mellan de orangea stakkäpparna. Foto: Greger Bennström.